[2024] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 150: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 660

ਚਿਰਾਗ ਭਾਨੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 312 ਆਫ 2024)

06 ਸਤੰਬਰ 2024

[ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ* ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਾਲਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੁਨਰ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਲਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਦੋ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੈ। ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਤਰੱਕੀ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਲਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਨੋਟ

ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ - ਉੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ - ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਸਮੀਖਿਆ - ਕਾਲਜੀਅਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕਾਲਜੀਅਮ ਵੱਲੋਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ - ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਾਲਜੀਅਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 04.01.2024 ਦੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ - ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ:

ਫੈਸਲਾ: ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਘਾਟ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਲਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਇੱਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਕਾਲਜੀਅਮ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਕ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ

---

* ਲੇਖਕ

ਚਿਰਾਗ ਭਾਨੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ
ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਬਣਾਏ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ - ਪੁਨਰਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਲੇਜੀਅਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸੰਚਾਰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਪੱਤਰ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਕੋਲੇਜੀਅਮ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਦੋ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ, ਭਾਵ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸਾਥੀ ਜੱਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ, ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੂਜੇ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਦੀ ਮਿਤੀ 06.03.2024 ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, 04.01.2024 ਦੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 16.01.2024 ਦੇ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਲੇਜੀਅਮ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ। [ਪਾਰਾ 18, 25, 27, 30-32]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟੀਕਲ 217 (1), (2) - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ - ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾਇਰੇ 'ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਘਾਟ'; 'ਯੋਗਤਾ' 'ਉਪਯੋਗਤਾ':

ਫੈਸਲਾ: 'ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਘਾਟ' ਅਤੇ 'ਯੋਗਤਾ' ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ 'ਉਪਯੋਗਤਾ' ਗੈਰ-ਨਿਆਂਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, 'ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ' ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15]

ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਉੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਗੁਪਤਤਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ:

ਫੈਸਲਾ: ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ - ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।
[ਪਰਾ 29]

ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਉੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਗੀ, ਕਾਲਜੀਅਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਉਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ 1990 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ [2009] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 921 : (2009) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 273 ਐਮ. ਮਨੋਹਰ ਰੈਡੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ [2013] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 711: (2013) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 99; ਅੰਨਾ ਮੈਥਿਊਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ [2023] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 463: (2023) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 661 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸ.ਐਸ.ਐਨ. ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [1993] ਪੂਰਕ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 659: (1993) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 441 ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ, ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਗਾਂਧੀ [2014] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 77: (2014) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 547 ਕਾਮਨ ਕਾਜ਼ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ [2017] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 154: (2018) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 377 1998 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਨੰਬਰ 1, ਰੀ [1998] ਪੂਰਕ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 400 : (1998) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 739 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਅਭਿਨਵ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ 1980-1989 (ਓਯੂਪੀ 2018) 162-166 ਵਿੱਚ 'ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸਹਿਮਤੀ' ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ, 'ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਵਿਧੀ' (80ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ, ਅਗਸਤ 1979) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਲਜੀਅਮ ਕਾਲਜੀਅਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਾਲੇਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੁਨਰ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਘਾਟ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕਾਲੇਜੀਅਮ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦੂਜੇ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਤੀਜੇ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਕੇਸ 'ਯੋਗਤਾ' 'ਉਪਯੋਗਤਾ' ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਗੁਪਤਤਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਣਕਾਰੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 312

(ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ)

ਚਿਰਾਗ ਭਾਨੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਅਰਵਿੰਦ ਪੀ. ਦਾਤਾਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀਨਾ ਮਾਧਵਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉਦੈ ਕੁਮਾਰ ਸਾਗਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼੍ਰੇਅਸੀ ਕੁੰਵਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੁਭਾਂਗੀ ਅਰੋੜਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਹਾਰਿਕਾ ਤਨੇਰੂ, ਮੈਸ. ਵਕੀਲ ਐਸ ਨਿਟ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਐਡਵ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ.

ਐਸ. ਮੁਰਲੀਧਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕੇ. ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਾਂਤੀ, ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਪਾਟਿਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਿਤਰਾਂਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਸੀਕਰਵਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਜੀ ਗੁਰੂਰਾਜ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ.

1. ਸ੍ਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਪੀ. ਦਾਤਾਰ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਡਾਕਟਰ ਐਸ. ਮੁਰਲੀਧਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

2. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"(ਏ) ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਮਿੰਟ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਸਮੇਤ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਤੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ

(ਬੀ) ਰਿੱਟ/ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ 4.1.2024 ਦੇ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਤੱਥ

3. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਅਰਥਾਤ ਚਿਰਾਗ ਭਾਨੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਕਾਲੇਜੀਅਮ ਨੇ 6 ਦਸੰਬਰ 2022 ਨੂੰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। 12 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕਾਲੇਜੀਅਮ,

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 4 ਜਨਵਰੀ, 2024 ਨੂੰ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਉੱਚਾਈ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ। 16 ਜਨਵਰੀ, 2024 ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ, 4 ਜਨਵਰੀ, 2024 ਦੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸੇਵਾ ਕੋਟੇ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਤਾਜ਼ਾ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ।

4. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਨੇ 4 ਜਨਵਰੀ, 2024 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 16 ਜਨਵਰੀ, 2024 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੋ ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬੇਦਾਗ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

5. 13 ਮਈ, 2024 ਨੂੰ, ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ:

"1. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਦਾਤਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ।

2. ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ। ਦਸੰਬਰ, 2022 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਨੇ 12.07.2023 ਨੂੰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਲਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਚੁਕਵੇਂ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਸੰਬਰ, 2022 ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 28.07.2023 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 04.01.2024 ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।

ਚਿਰਾਗ ਭਾਨੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ
ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਲਈ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਮਿਤੀ 16.01.2024 ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋ ਅਫਸਰਾਂ ਚਿਰਾਗ ਭਾਨੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਮਲਹੋਤਰਾ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ।

4. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ੍ਰੀ ਦਾਤਾਰ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਨੇ 23.04.2024 ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਦੋ ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ 16.01.2024 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ, ਕਨਵੀਨਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੱਤਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ, ਸ੍ਰੀ ਦਾਤਾਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਿਆਂਇਕ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵਜੋਂ ਬੇਦਾਗ਼ ਸੇਵਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ।

5. ਸਿਰਫ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਬਾਰੇ ਢੁਕਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 04.01.2024 ਦੇ ਮਤੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਮਿਤੀ 16.02424 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

6. ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਸੀਲਬੰਦ ਕਵਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

7. ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦਾ ਮਤਾ (ਮਿਤੀ 4 ਜਨਵਰੀ, 2024) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਸੀ

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ 11 ਦਸੰਬਰ 2023 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਮੰਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। 6 ਮਾਰਚ 2024 ਨੂੰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ 4 ਜਨਵਰੀ, 2024 ਦੇ ਮਤੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਉੱਚਾਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੱਤਰ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸੀ।

8. ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 23 ਜੁਲਾਈ, 2024 ਨੂੰ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 4 ਜਨਵਰੀ, 2024 ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਹੋਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਤੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਫਿਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ

9.1 ਸ੍ਰੀ ਦਾਤਾਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਿੱਧੇ ਭਰਤੀ ਸਨ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾਗ-ਮੁਕਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ 17 ਏ.ਸੀ.ਆਰ. ਜਾਂ ਤਾਂ 'ਬਕਾਇਆ' ਜਾਂ 'ਸ਼ਾਨਦਾਰ' ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜੱਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ-10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਚਾਈ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ 17 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉੱਚਾਈ ਲਈ ਨਾ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਦਾਤਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਜਾਂ ਮਾੜੇ ਸਵਾਦ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

9.2 ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਘਾਟ' ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ।

ਚਿਰਾਗ ਭਾਨੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ
ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਛੋਟੇ "ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤਾ") ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਯੋਗਤਾ' ਅਤੇ 'ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ' ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਪਾਲਣ ਐੱਮ. ਮਨੋਹਰ ਰੈੱਡੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਅੰਨਾ ਮੈਥਿਊਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ 'ਯੋਗਤਾ' ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 'ਉਚਿਤਤਾ' ਜਾਂ 'ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੱਕ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਲਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂਚ ਹੈ।

9.3 ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਡਾ. ਐਸ. ਮੁਰਲੀਧਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਨਰਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ 'ਉਚਿਤਤਾ' ਉੱਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਸੀਮਤ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟਸ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸ.ਐਸ.ਐਨ. ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ[4] (ਛੋਟੇ "ਦੂਜੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕੇਸ" ਲਈ), ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤਾ (ਸੁਪਰਾ),[5] ਐਮ. ਮਨੋਹਰ ਰੈਡੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ, ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਗਾਂਧੀ, ਕਾਮਨ ਕਾਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਅੰਨਾ ਮੈਥਿਊਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ [9]

9.4 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵੱਲੋਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਮੁਰਲੀਧਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ ਮਤੇ (4.01.2024) ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਖ਼ੁਦ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

---

1 [2009] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 921: (2009) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 273

2 [2013] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 711: (2013) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 99

3 [2023] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 463: (2023) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 661

4 [1993] ਪੂਰਕ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 659: (1993) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 441 (ਪੈਰਾ 482)

5 ਪੈਰਾ 39-41, 43-44 ਅਤੇ 71, 74

6 [2013] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 711: (2013) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 99 (ਪੈਰਾ 17-20)

7 [2014] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 77: (2014) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 547 (ਪੈਰਾ 25-26)

8 [2017] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 154: (2018) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 377 (ਪੈਰਾ 17)

9 [2023] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 463: (2023) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 661 (ਪੈਰਾ 10)

ਮੁੱਦੇ

10. ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:

ਅ) ਕੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ?

ਅ) ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜੱਜ ਦੀ ਪਦਵੀ ਲਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਾਲਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਮੁੱਦਾ ਏ

11. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਸੀਮਤ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨੌ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ[10] (ਛੋਟੇ "ਦੂਜੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕੇਸ" ਲਈ)। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ 'ਨਿਆਂਇਕ ਤੱਤ' ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਪਵਾਦਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦੂਜੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਹਨ:

"**482**. ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ, ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਰਾਏ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਐਸ.ਪੀ. ਗੁਪਤਾ [1981 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.: (1982) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 365] ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਲਈ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਐਸ940 [ਆਈ.ਟੀ. ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਸੀਮਤ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ

10 [1993] ਪੂਰਕ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 659 : (1993) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 441

ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ. ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਘਾਟ, ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਲਤਾ ਦੇ ਤੱਤ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

12. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1998 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1, ਰੀ" (ਛੋਟੇ "ਤੀਜੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕੇਸ" ਲਈ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"32. ਨਿਯੁਕਤੀ ਜਾਂ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ, ਇਸ ਲਈ, ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਬੰਧਤ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੱਜ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਦੋ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਸਮੀਖਿਆ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਸਮੇਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੰਗਲਾਤ ਜਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

13. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐੱਸ.ਐੱਚ. ਕਪਾਡੀਆ ਜੇ ਨੇ ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤਾ (ਸੁਪਰ) ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਰੱਖੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 'ਯੋਗਤਾ' ਅਤੇ 'ਉਪਯੋਗਤਾ' ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ

---

11 [1998] ਪੂਰਕ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 400: (1998) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 739

ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 217(1) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ 'ਉਪਯੋਗਤਾ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 217(2) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜੱਜ ਬਣਨ ਦੀ 'ਯੋਗਤਾ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ 'ਯੋਗਤਾ' ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡ ਹੈ, 'ਯੋਗਤਾ' ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਉਚਿਤਤਾ' ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"44. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਨੁਛੇਦ 217 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਅਸਾਂ [(1993) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 441] ਅਤੇ 1998 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1, ਮੁੜ [(1998) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 739] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੂਲ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ।"

14. ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 'ਯੋਗਤਾ' ਅਤੇ 'ਉਪਯੋਗਤਾ' ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ 12 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਨਾ ਮੈਥਿਊਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"10. ਸਾਡਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਰਾਏ ਦੇ ਨਾਲ, ਕਾਲੇਜੀਅਮ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।"

---

12 ਮਨੋਹਰ ਰੈਡੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2013) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 99, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ, ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਗਾਂਧੀ (2014) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 547, ਕਾਮਨ ਕਾਜ਼ ਬਨਾਮ. ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2018) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 377

13 [2023] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 463: (2023) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 661

ਚਿਰਾਗ ਭਾਨੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ
ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ

15. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸਥਿਤੀ ਉਭਰਦੀ ਹੈ:

i) 'ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਘਾਟ' ਅਤੇ 'ਯੋਗਤਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ii) 'ਉਪਯੋਗਤਾ' ਗੈਰ-ਨਿਆਂਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, 'ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ' ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

16. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਜੀਅਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਸੀਮਤ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਮਝ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਨੇ ਪੁਨਰਵਿਚਾਰ ਅਭਿਆਸ ਲਈ 'ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ' ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦਾ ਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਤੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ ਸਬੰਧਤ ਵਕੀਲ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਤੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ (ਮਿਤੀ 4 ਜਨਵਰੀ 2024) ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਮਤਾ ਸਿਰਫ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਐਸਸੀ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ ਮਤੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ' ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚਲੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀਆਂ 'ਗੁਣਵੱਤਾਵਾਂ' ਜਾਂ 'ਉਪਯੋਗਤਾ' ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ 'ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ' ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਸੀਮਤ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸੀਮਤ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਯੋਗ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮੁੱਦਾ ਬੀ

18. ਦੂਸਰਾ ਮੁੱਦਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਦੀ ਪਦਵੀ ਲਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਾਲਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਕੱਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜੀਅਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੰਤਰੀਵ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਮੂਹਿਕ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

19. ਸ਼੍ਰੀ ਦਾਤਾਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਿਲੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

20. ਦੂਜੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

"468. ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗੈਰ-ਮਨਮਾਨੀਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਵਿਵੇਕ ਇੱਕ ਵਿਵਹਾਰਕ ਲੋੜ ਹੈ। ਉੱਚ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਦੇ ਤੱਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ। ਮਨਮਾਨੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕਤਾ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

21. ਦੁਬਾਰਾ, ਤੀਜੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਦਾ ਤੱਤ, ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਾਪਦੰਡ ਮਨਮਾਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਂਚ ਹਨ।"

22. ਸ਼੍ਰੀ ਦਾਤਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਧੀਨਗੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ:

"73. ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂਚਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ "ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਮੀ" ਅਤੇ "ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਕਮੀ" ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕਾਲੇਜੀਅਮ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਲਜੀਅਮ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਭਾਰਤ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ। ਹਰੇਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਡਿਸਚਾਰਜ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

23. ਉੱਪਰ ਜੋ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ, ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

24. ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਉਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1990 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਦਵਾਨ[14] ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਾਥੀਆਂ ਉੱਤੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ 'ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ' ਜਾਂ 'ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਵਾਜ਼' ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 197915 ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ 80ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹੋਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੂਜੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਬਣਾਇਆ, ਇਸ ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਬਣਾਇਆ।

25. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫੀਲਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਡਾ. ਮੁਰਲੀਧਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਲੇਜੀਅਮ ਦੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ ਹੈ।

---

14 ਅਭਿਨਵ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ 1980-1989 (ਓਪੀ 2018) 162-166 ਵਿੱਚ 'ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸਹਿਮਤੀ'

15 ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, 'ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਢੰਗ' (80ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ, ਅਗਸਤ 1979) 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਐੱਚਟੀਟੀਪੀਐਸ://ਸੀਡੀਐੱਨਬੀਬੀਐਸਆਰ.ਐਸ3ਡਬਲਯੂਏਏਐਸ.ਜੀਓਬਨਾਮਆਈ.ਐੱਨ/ਐਸ3ਸੀਏ0ਡੀਏਏਸੀ69ਬੀ5ਏਡੀਸੀ880ਐੱਫਬੀ464895726ਡੀਬੀਡੀਐੱਫ/uਪੀਐੱਲਓਏਡੀਐਸ/2022/08/20220805100-2.ਪੀਡੀਐੱਫ, <ਆਖਰੀ ਵਾਰ 5.9.2024 ਨੂੰ ਐਕਸੈਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ>

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਲਜੀਅਮ 16 ਇਹ ਇੱਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਰੇਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ, ਇਸ ਵਿਚਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵਿਚ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਜਾਂ ਪੁਨਰ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੁਪ੍ਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕਾਲੇਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਪੁਨਰਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਿਫਾਰਿਸ਼, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਲੇਜੀਅਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸੰਚਾਰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੱਤਰ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੋ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

26. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ 'ਉਚਿਤਤਾ' ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ 'ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਗੱਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਉੱਚਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ, 4 ਜਨਵਰੀ 2024 ਦੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਤੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਾਲੇਜੀਅਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

27. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੀ ਸੀਮਤ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਅਰਥਾਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸਾਥੀ ਜੱਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮੂਹਿਕ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਲਤਾ ਦੇ ਤੱਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

28. ਇਸ ਸਮੇਂ, ਸਾਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕਾਲੇਜੀਅਮ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਚਿੱਠੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ।

29. ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ

---

16 ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ (2009) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 273

ਜਵਾਬਦੇਹੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਪਤਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।

30. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੂਜੇ ਜੱਜ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਲੇਜੀਅਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਮੂਹਿਕ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 6 ਮਾਰਚ 2024 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹੀ ਸਟੈਂਡ ਵਿਧੀਗਤ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਨੋ ਖਰਾਬ ਹੋਇਆ ਹੈ।

31. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਅੰਤਿਮ ਖੋਜ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

i) ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਘਾਟ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ

ii) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

32. ਉਪਰੋਕਤ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, 4 ਜਨਵਰੀ, 2024 ਦੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 16 ਜਨਵਰੀ, 2024 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈਕੋਰਟ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਰਾਗ ਭਾਨੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

33. ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ।

* ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

[ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ]